

ARTIKKEL 25 *bis*, lõige 2

2. Juht ~~peab kaug- või lähitulelaternad sisse lülitama~~ **tagab, et kaug- või lähitulelaternad oleksid sisse lülitatud** ka siis, kui tunnel on valgustatud.

*Eespool toodud muudatuse tulemusel sõnastatakse artikli 25 *bis* lõige 2 järgmiselt:*

ARTIKKEL 25 *bis*, lõige 2

2. Juht tagab, et kaug- või lähitulelaternad oleksid sisse lülitatud ka siis, kui tunnel on valgustatud.

ARTIKKEL 32

Laternate kasutamise eeskirjad

1. Kui väljas on pime või kui nähtavus on udu, lumesaju, tugeva vihma või muude põhjuste tõttu halvenenud, süüdatakse sõidukil sõidu ajal järgmised laternad:

- a) mootorijõul liikaval sõidukil ja mopeedil süüdatakse ~~kaugtulelatern/-laternad~~ **kaugtulelatern/-laternad** või ~~lähitulelatern/-laternad~~ **lähitulelatern/-laternad** ja tagumine/tagumised ääretulelatern/-laternad vastavalt konventsiooniga eri liiki sõidukeile ette nähtud varustusele;

- b) haagisel süüdatakse eesmised ääretulelaternad kui need on konventsiooni lisa 5 punkti ~~30-22.2~~ kohaselt kohustuslikud, samuti vähemalt kaks tagumist ääretulelaternat.

2. ~~Kaugtulelaternad~~ **Kaugtulelaternad** lülitatakse välja ja ~~lähitulelaternad~~ **lähitulelaternad** pannakse põlema:

- a) asulas, kus tee on piisavalt valgustatud, ja väljaspool asulat, kui ~~sõidutee tee~~ on ühtlaselt valgustatud ja valgustus on piisavalt hea, et juht näeks selgelt piisavalt kaugelt ja teised ~~liiklejad~~ **liiklejad** näeksid sõidukit küllalt kaugelt;

- b) teisest sõidukist möödudes piisavalt kaugel, et teist sõidukit mitte pimestada ja võimaldada tal hõlpsalt ja ohutult edasi sõita;

- c) muudel juhtudel, kui see on vajalik, et mitte pimestada teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid** teel või tee kõrval kulgeval vee- või raudteel.

3. Kui möödasõitu alustades ollakse piisavalt lähedal ees liikuvale sõidukile, võib möödasõidu kavatsusest anda märku ~~kaugtulelaternatega~~ **kaugtulelaternatega** artikli 28 lõike 2 kohaselt.

4. Udutulelaternad võib põlema panna üksnes ~~paksu udu, lumesaju, tugeva vihma ja samalaadsete olude korral~~ **udu või samalaadsete halva nähtavusega olude korral**, eesmisi udutulelaternaid võib kasutada ~~lähitulelaternate~~ **lähitulelaternate** asemel. Riigisisestes õigusaktides võidakse **siiski** lubada eesmistel udutulelaternate ja ~~lähitulelaternate~~ **lähitulelaternate** samaaegne kasutamine, **eesmistel udutulelaternate ja pöördelaternate samaaegne kasutamine** ja eesmistel udutulelaternate kasutamine kitsal käänulisel teel.

5. Eesmise ääretulelaternatega sõidukitel tuleb kasutada eesmisi ääretulelaternaid **eesmised ääretulelaternad sisse lülitada** koos kaugtule- ~~kaugtule-~~, lähitule- ~~lähitule-~~ või eesmise udutulelaternatega. Ääretulelaternate funktsiooni võivad asendada lähitulelaternad ja/või kaugtulelaternad, tingimusel et nende laternate rikke korral lülituvad ääretulelaternad uuesti automaatselt sisse.

76. Riigisiseste õigusaktidega võib kohustada mootorsõidukijuhti kasutama valgel ajal ~~lähitulelaternaid~~ **lähitulelaternaid** või päevatulelaternaid. Sellisel juhul põlevad tagumised ääretulelaternad samaaegselt esilaternatega.

67. Valge ajal kasutatakse on teel liikleval mootorrattal **sisse lülitatud** ees vähemalt üht lähitulelaternat ja taga punast laternat **üks lähitulelatern ja taga punane latern**. Riigisiseste õigusaktidega võidakse lubada ~~lähitulelaternate~~ **lähitulelaternate** asemel kasutada päevatulelaternaid.

8. Pimeda ajal ja halva nähtavuse korral teel peatatud või parkival mootorsõidukil ja selle haagisel mootorsõidukiga ühendatud haagisel peavad põlema eesmise ja tagumised ääretulelaternad. Paksus udus Udu, lumesajus, tugevas vihma või muudes samalaadsetes oludes **samalaadsete halva nähtavusega olude korral** võib kasutada lähitulelaternaid **lähitulelaternaid** või eesmisi udutulelaternaid. Lisaks tagumistele ääretulelaternatele võivad neis oludes põleda ka tagumised udutulelaternad.

9. Olenemata lõikest 8, võib asulas eesmise ja tagumiste ääretulelaternate asemel kasutada seisutulelaternaid, kui:

- a) sõiduk ei ole üle kuue meetri pikk ega üle kahe meetri lai;
- b) sõiduk on haagiseta;
- c) seisutulelaternad on sõiduteel peatuva või pargitud sõiduki sõiduteepoolisel küljel.

10. Olenemata artikli lõigetest 8 ja 9, võib sõiduki peatada või parkida ilma laternaid süütamata:

- a) teel, mis on piisavalt valgustatud, et sõiduk oleks kaugelt selgesti näha;
- b) eemal sõiduteest ja kindlustatud teepeenrast;
- c) asulas sõidutee kõige ääres, kui tegu on mopeedi või külghaagiseta mootorrattaga, millel puudub aku.

11. Riigisisestes õigusaktides võidakse ~~asulas vähese liiklusega tänaval~~ vähese liiklusega asulas peatuvad või parkivad sõidukid vabastada artikli lõigete 8 ja 9 täitmise kohustusest.

12. Tagurduslaternaid võib kasutada üksnes tagurdamisel või tagurdama hakkamisel; **mittekohustuslikud täiendavad tagurduslaternad võivad sõidusuunas tehtavate lühikeste või aeglaste manöövrите tegemise ajal põlema jääda.**

12 bis. Manööverdustulelaternaid võib kasutada üksnes juhul, kui sõiduki kiirus ei ületa 10 km tunnis.

13. ~~Ohutulesid~~ **Ohutulesid** võib kasutada üksnes selleks, et hoiatada teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid** konkreetse ohu eest:

- a) kui rikkis või liiklusõnnetuses olnud sõidukit ei saa kohe teelt eemaldada ja see takistab teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid**;
- b) hoiatamiseks teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid** vahetu ohu eest.

14. Spetsiaalsed hoiatuslaternad:

- a) sinist **ja/või punast** tuld võib kasutada üksnes alarmsõidukitel, millega täidetakse möödapääsmatuid tööülesandeid või kui see on muul juhul vajalik selleks, et teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid** alarmsõiduki eest hoiatada;
- b) merevaikkollast tuld võib kasutada üksnes juhul, kui tegemist on ~~otseselt~~ eriülesannete täitmisega ning selleks otstarbeks spetsiaalse hoiatuslaternaga varustatud sõidukiga või kui selline sõiduk ohustab teisi ~~liiklejaid~~ **liiklejaid** või häirib liiklust;

~~Riigisisestes õigusaktides võidakse lubada teist värvi hoiatuslaternate kasutamine.~~

- c) **riigisisestes õigusaktides võidakse lubada teist värvi tule kasutamine.**

15. Sõiduk ei tohi ühelgi juhul kasutada ees punast tuld või taga valget tuld, välja arvatud lisa 5 punktis 61 toodud erandite korral. Sõidukit ei või ümber ehitada või sellele laternaid lisada viisil, mis on vastuolus antud nõudega.

Eespool toodud muudatuse tulemusel sõnastatakse artikkel 32 järgmiselt:

ARTIKKEL 32

Laternate kasutamise eeskirjad

1. Kui väljas on pime või kui nähtavus on udu, lumesaju, tugeva vihma või muude põhjuste tõttu halvenenud, süüdatakse sõidukil sõidu ajal järgmised laternad:

- a) mootorijõul liikuval sõidukil ja mopeedil süüdatakse kaugtulelatern/-laternad või lähitulelatern/-laternad ja tagumine/tagumised ääretulelatern/-laternad vastavalt konventsiooniga eri liiki sõidukeile ette nähtud varustusele;
- b) haagisel süüdatakse eesmised ääretulelaternad kui need on konventsiooni lisa 5 punkti 22.2 kohaselt kohustuslikud, samuti vähemalt kaks tagumist ääretulelaternat.

2. Kaugtulelaternad lülitatakse välja ja lähitulelaternad pannakse põlema:

- a) asulas, kus tee on piisavalt valgustatud, ja väljaspool asulat, kui tee on ühtlaselt valgustatud ja valgustus on piisavalt hea, et juht näeks selgelt piisavalt kaugele ja teised

liiklejad näeksid sõidukit küllalt kaugelt;

b) teisest sõidukist möödudes piisavalt kaugel, et teist sõidukit mitte pimestada ja võimaldada tal hõlpsalt ja ohutult edasi sõita;

c) muudel juhtudel, kui see on vajalik, et mitte pimestada teisi liiklejaid teel või teekõrval kulgeval vee- või raudteel.

3. Kui möödasõitu alustades ollakse piisavalt lähedal ees liikuvale sõidukile, võib möödasõidu kavatsusest anda märku kaugtulelaternatega artikli 28 lõike 2 kohaselt.

4. Udutulelaternad võib põlema panna üksnes udu ja samalaadsete halva nähtavusega olude korral, eesmisi udutulelaternaid võib kasutada lähitulelaternate asemel. Riigisisestes õigusaktides võidakse siiski lubada eesmist udutulelaternate ja lähitulelaternate samaaegne kasutamine, eesmist udutulelaternate ja pöördelaternate samaaegne kasutamine ja eesmist udutulelaternate kasutamine kitsal käänulisel teel.

5. Eesmiste ääretulelaternatega sõidukitel tuleb eesmised ääretulelaternad sisse lülitada koos kaugtule-, lähitule- või eesmist udutulelaternatega. Ääretulelaternate funktsiooni võivad asendada lähitulelaternad ja/või kaugtulelaternad, tingimusel et nende laternate rikke korral lülituvad ääretulelaternad uuesti automaatselt sisse.

6. Riigisiseste õigusaktidega võib kohustada mootorsõidukijuhti kasutama valgel ajal lähitulelaternaid või päevatulelaternaid.

7. Valge ajal on teel liikleva mootorrattal sisse lülitatud ees vähemalt üks lähitulelatern ja taga punane latern. Riigisiseste õigusaktidega võidakse lubada lähitulelaternate asemel kasutada päevatulelaternaid.

8. Pimeda ajal ja halva nähtavuse korral teel peatatud või parkival mootorsõidukil ja mootorsõidukiga ühendatud haagisel peavad põlema eesmised ja tagumised ääretulelaternad. Udu või samalaadsete halva nähtavusega olude korral võib kasutada lähitulelaternaid või eesmisi udutulelaternaid. Lisaks tagumistele ääretulelaternatele võivad neis oludes põleda ka tagumised udutulelaternad.

9. Olenemata lõikest 8, võib asulas eesmist ja tagumiste ääretulelaternate asemel kasutada seisutulelaternaid, kui:

a) sõiduk ei ole üle kuue meetri pikk ega üle kahe meetri lai;

b) sõiduk on haagiseta;

c) seisutulelaternad on sõiduteel peatuva või pargitud sõiduki sõiduteepoolsel küljel.

10. Olenemata artikli lõigetest 8 ja 9, võib sõiduki peatada või parkida ilma laternaid süütamata:

a) teel, mis on piisavalt valgustatud, et sõiduk oleks kaugelt selgesti näha;

- b) eemal sõiduteest ja kindlustatud teepeenrast;
- c) asulas sõidutee kõige ääres, kui tegu on mopeedi või külghaagiseta mootorrattaga, millel puudub aku.

11. Riigisisestes õigusaktides võidakse vähese liiklusega asulas peatuvad või parkivad sõidukid vabastada artikli lõigete 8 ja 9 täitmise kohustusest.

12. Tagurduslaternaid võib kasutada üksnes tagurdamisel või tagurdama hakkamisel; mittekohustuslikud täiendavad tagurduslaternad võivad sõidusuunas tehtavate lühikeste või aeglaste manöövrите tegemise ajal põlema jääda.

12 *bis*. Manööverdustulelaternaid võib kasutada üksnes juhul, kui sõiduki kiirus ei ületa 10 km tunnis.

13. Ohutulesid võib kasutada üksnes selleks, et hoiatada teisi liiklejaid konkreetse ohu eest:

- a) kui rikkis või liiklusõnnetuses olnud sõidukit ei saa kohe teelt eemaldada ja see takistab teisi liiklejaid;
- b) hoiatamaks teisi liiklejaid vahetu ohu eest.

14. Spetsiaalsed hoiatuslaternad:

- a) sinist ja/või punast tuld võib kasutada üksnes alarmsõidukitel, millega täidetakse möödapääsmatuid tööülesandeid või kui see on muul juhul vajalik selleks, et teisi liiklejaid alarmsõiduki eest hoiatada;
- b) merevaikkollast tuld võib kasutada üksnes juhul, kui tegemist on eriülesannete täitmisega ning selleks otstarbeks spetsiaalse hoiatuslaternaga varustatud sõidukiga või kui selline sõiduk ohustab teisi liiklejaid või häirib liiklust;
- c) riigisisestes õigusaktides võidakse lubada teist värvi tule kasutamine.

15. Sõiduk ei tohi ühelgi juhul kasutada ees punast tuld või taga valget tuld, välja arvatud lisa 5 punktis 61 toodud erandite korral. Sõidukit ei või ümber ehitada või sellele laternaid lisada viisil, mis on vastuolus antud nõudega.

Lisa 1

MOOTORSÕIDUKITE JA HAAGISTE RAHVUSVAHELISSE LIIKLUSSE LUBAMISE KOHUSTUSE ERANDID

2. Käesoleva lisa punktis 1 ei käsitata külgmist väljaulatuvat osa suurimat lubatud laiust ületava väljaulatuva osana järgmise puhul:

- a) rehvid maapinnaga kokkupuutepunkti lähedal ning ~~rehvi rõhuanomeetrite~~ **rehvirõhu jälgimissüsteemide** ühendused;
- b) ratastele paigaldatavad libisemisvastased vahendid;
- c) ~~tahavaatepeeglid~~, **tahavaatepeeglid / kaudse nähtavuse seadmed**, mis on kavandatud mõõduka surve all liikuma nii ette- kui ka tahapoole, nii et nad ei ületa suurimat lubatud laiust;
- d) külgmised suunatud ja gabariidituled, tingimusel et selline väljaulatuv osa ei ületa mõnda sentimeetrit;
- e) koormale kinnitatud tollitõkendid ning nende kinnitus- ja kaitsevahendid.

8. Konventsiooniosalised võivad mitte lubada rahvusvahelises liikluses oma territooriumile mootorsõidukit, millel on asümmeetrilise valgusvihuga ~~lähitulelaternad~~ **lähitulelaternad**, kui valgusvihud ei ole kohandatud nende territooriumi sõidusuunale sobivaks.

Eespool toodud muudatuste tulemusel sõnastatakse lisa 1 lõiked 2 ja 8 järgmiselt:

Lisa 1

MOOTORSÕIDUKITE JA HAAGISTE RAHVUSVAHELISSE LIIKLUSSE LUBAMISE KOHUSTUSE ERANDID

2. Käesoleva lisa punktis 1 ei käsitata külgmist väljaulatuvat osa suurimat lubatud laiust ületava väljaulatuva osana järgmise puhul:

- a) rehvid maapinnaga kokkupuutepunkti lähedal ning rehvirõhu jälgimissüsteemide ühendused;
- b) ratastele paigaldatavad libisemisvastased vahendid;
- c) tahavaatepeeglid / kaudse nähtavuse seadmed, mis on kavandatud mõõduka surve all liikuma nii ette- kui ka tahapoole, nii et nad ei ületa suurimat lubatud laiust;
- d) külgmised suunatud ja gabariidituled, tingimusel et selline väljaulatuv osa ei ületa mõnda sentimeetrit;
- e) koormale kinnitatud tollitõkendid ning nende kinnitus- ja kaitsevahendid.

8. Konventsiooniosalised võivad mitte lubada rahvusvahelises liikluses oma territooriumile mootorsõidukit, millel on asümmeetrilise valgusvihuga lähitulelaternad, kui valgusvihud ei ole kohandatud nende territooriumi sõidusuunale sobivaks.

Lisa 5

MOOTORSÕIDUKITE JA HAAGISTE TEHNONÕUDED

I PEATÜKK

Pidurdamine

D. Mootorrataste pidurdamine

18. a) Mootorratas on varustatud kahe piduriga, millest üks toimib vähemalt tagarattale või -ratastele ning teine vähemalt esirattale või -ratastele; kui mootorrattale on kinnitatud külghaagis, ei ole külghaagise ratta pidurdamine nõutud. Nende piduriseadmete abil peab saama mootorratta kiirust aeglustada ning selle ohutult, kiiresti ja tõhusalt peatada, olenemata selle laadimistingimustest ja sõidetava tee üles- või allapoole suunatud kaldest;

b) alternatiivina käesoleva punkti alapunktile a võib mootorratas olla varustatud pidurdussüsteemiga, mis toimib kõikidel ratastel ja koosneb kahest või enamast allsüsteemist, mis on ühe juhtseadisega aktiveeritavad, et mõne allsüsteemi individuaalne rike ei kahjustaks teisi allsüsteeme;

b~~c~~) lisaks käesoleva punkti alapunktile a peavad mootorrattad, millel on kolm ratast paigutatud sümmeetriliselt sõiduki pikisuunalise mediaantasapinna suhtes, olema varustatud seisupiduriga, mis vastab käesoleva lisa punkti 5 alapunktis b toodud tingimustele.

Eespool toodud muudatuste tulemusel sõnastatakse lisa 5 II peatüki D osa (Mootorrataste pidurdamine) punkti 18 alapunktid b ja c järgmiselt:

Pidurdamine

D. Mootorrataste pidurdamine

18. a) Mootorratas on varustatud kahe piduriga, millest üks toimib vähemalt tagarattale või -ratastele ning teine vähemalt esirattale või -ratastele; kui mootorrattale on kinnitatud külghaagis, ei ole külghaagise ratta pidurdamine nõutud. Nende piduriseadmete abil peab saama mootorratta kiirust aeglustada ning selle ohutult, kiiresti ja tõhusalt peatada, olenemata selle laadimistingimustest ja sõidetava tee üles- või allapoole suunatud kaldest;

b) alternatiivina käesoleva punkti alapunktile a võib mootorratas olla varustatud pidurdussüsteemiga, mis toimib kõikidel ratastel ja koosneb kahest või enamast allsüsteemist, mis on ühe juhtseadisega aktiveeritavad, et mõne allsüsteemi individuaalne rike ei kahjustaks teisi allsüsteeme;

c) lisaks käesoleva punkti alapunktile a peavad mootorrattad, millel on kolm ratast paigutatud sümmeetriliselt sõiduki pikisuunalise mediaantasapinna suhtes, olema varustatud seisupiduriga, mis vastab käesoleva lisa punkti 5 alapunktis b toodud tingimustele.

II PEATÜKK

Sõiduki valgustus ja valgussignaalseadmed

A. Mõisted

19. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kaugtulelatern* – latern, mida kasutatakse tee valgustamiseks kaugele sõiduki ette;
- b) *lähitulelatern* – latern, mida kasutatakse tee valgustamiseks sõiduki ees nii, et see liigselt ei pimesta ega häiri vastusõitvate sõidukite juhte ja teisi liiklejaid;
- c) *kohanduv esitulede süsteem* – valgustusseade, mis kiirgab erinevate omadustega valgusvihke, kohandudes automaatselt lähitulede ja kaugtulede kasutamise eri tingimustega;
- d) *pöördelatern* – latern, mida kasutatakse selle teeosa täiendavaks valgustamiseks, mis asub sõiduki eesmise nurga juures ja sellel küljel, kuhu sõiduk pöörama hakkab;
- e) *kurvivalgustus* – valgustusfunktsioon tee paremaks valgustamiseks kurvides;
- f) *eesmine ääretulelatern* – latern, mida kasutatakse sõiduki kohaloleku ja laiuse märkimiseks eestpoolt vaadatuna;
- g) *tagumine ääretulelatern* – latern, mida kasutatakse sõiduki kohaloleku ja laiuse märkimiseks tagantpoolt vaadatuna;
- h) *piduritulelatern* – latern, millega antakse sõiduki taga olevatele liiklejatele teada, et sõiduki pikisuunalise liikumise aeglustumine on tahtlik;
- i) *eesmine udutulelatern* – latern, mida kasutatakse tee valgustamiseks sõiduki ees udu või muude sarnaste halva nähtavusega olude korral;
- j) *tagumine udutulelatern* – latern, mida kasutatakse, et teha sõiduk tagantpoolt nähtavamaks udu või muude sarnaste halva nähtavusega olude korral;
- k) *tagurdustulelatern* – latern, mida kasutatakse tee valgustamiseks sõiduki taga ja teiste liiklejate hoiatamiseks, et sõiduk tagurdab või hakkab tagurdama, või mittekohustuslike täiendavate tagurduslaternate puhul sõidukiga külgneva ala valgustamiseks aeglase manöövrite ajal;
- l) *manööverdustulelatern* – latern, mida kasutatakse sõidukiga külgneva ala täiendavaks valgustamiseks aeglase manöövrite ajal;
- m) *suunatulelatern* – latern, mida kasutatakse teiste liiklejate teavitamiseks sellest, et juht kavatseb muuta sõidusuunda paremale või vasakule;

- n) *seisutulelatern* – latern, mida kasutatakse tähelepanu juhtimiseks pargitud sõidukile asulas. Sellisel juhul asendab see eesmisi ja tagumisi ääretulelaternaid;
- o) *ülemine ääretulelatern* – külgserva äärmise punkti lähedusse võimalikult kõrgele paigaldatud latern, mis on ette nähtud sõiduki kogulaiuse selgeks märgistamiseks. Kõnealune latern on ette nähtud täienduseks teatavate mootorsõidukite ja haagiste eesmistele ja tagumistele ääretulelaternatele, juhtides eriti tähelepanu sõiduki mõõtmetele;
- p) *ohutuled* – signaali antakse sõiduki suunatulelaternate üheaegse toimimisega;
- q) *küljeääretulelatern* – latern, mida kasutatakse sõiduki kohaloleku märkimiseks küljelt vaadatuna;
- r) *spetsiaalne hoiatuslatern* – latern, mille eesmärk on kas alarmsõidukite või sõiduki või sõidukite rühma näitamiseks, mille olemine teel võib ohustada teisi liiklejaid või häirida liiklust;
- s) *tagumine registreerimismärgutule latern* – seade, mida kasutatakse tagumise registreerimismärgi jaoks ettenähtud ala valgustamiseks; see võib koosneda mitmest optilisest osast;
- t) *päevatulelatern* – latern, mille eesmärk on parandada päeval ajal sõiduki esiosa nähtavust sõidu ajal;
- u) *väline ukse avamisel süttiv latern* – latern, mis annab täiendavat valgust, et aidata juhil või kaassõitjal sõidukisse siseneda või sealt väljuda või valgustab laadimistöodel;
- v) *helkur* – seade, mida kasutatakse sõiduki kohaloleku näitamiseks sõidukiga ühendamata valgusallikast tuleva valguse peegeldumise teel;
- w) *nähtavusmärgistus* – seade, mis on ette nähtud sõiduki nähtavamaks tegemiseks valguse peegeldumise abil sõidukiga ühendamata valgusallikalt, vaadatuna küljelt või tagantpoolt (ning haagiste puhul ka eest);
- x) *valgusava* – laterna ortogonaalprojektsioon pinnal, mis asetseb risti laterna nullteljega ning on kokkupuutes laterna välise valgusavaga. Helkuri valgusava piirneb valgustpeegeldava pinna välisservadega kokkupuutuvate pindadega.

B. Tehnonõuded

20. Põhimõtted

20.1 Käesolevas peatükis nimetatud tulede värvid peaksid võimalikult palju vastama määratlustele, mis on toodud rahvusvahelistes õigusaktides ratassõidukite ning nendele paigaldatavate ja/või nendel kasutatavate seadmete ja osade kohta.*

20.2 Konkreetset valgustusfunktsiooni võivad täita mitu laternat.

20.3 Konkreetse sõiduki laternad, millel on sama ostarve ja mis on samas suunas, peavad olema sama värvi.

Laternad ja helkurid, mida on paarisarv, paigutatakse sõiduki pikisuunalise mediaantasapinna suhtes sümmeetriliselt, välja arvatud ebasümmeetrilise väliskujuga sõidukitel. Laternate iga paari intensiivsus peab olema praktiliselt sama. Neid sätteid ei kohaldata kohanduvale esitulede süsteemile.

20.4 Eri liiki laternad ja, arvestades käesoleva peatüki muid punkte, laternad ja helkurid võidakse rühmitada või lisada samasse seadmesse, tingimusel et iga selline latern ja helkur vastab käesoleva lisa kohaldatavatele sätetele.

21. Kaugtulelatern, lähitulelatern, kohanduv esitulede süsteem ja valgusava

21.1 Välja arvatud mootorrattad, peab mootorsõidukil, mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ületab 40 km tunnis, olema ees paarisarv valgeid kaugtulelaternaid või kohanduva esitulede süsteemi vastavad osad.

21.2 Välja arvatud mootorrattad, peab mootorsõidukil, mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ületab 10 km tunnis, olema ees kaks valget lähitulelaternat või kohanduva esitulede süsteemi vastavad osad.

21.3 Kuna mopeedidele võivad kõikidest või mõnedest nendest kohustustest teha erandi konventsiooniosalised, kes on kooskõlas konventsiooni artikli 54 lõikega 2 teatanud, et nad käsitavad mopeede mootorratastena:

a) peab kahe rattalisel külghaagisega või külghaagiseta mootorrattal olema üks või kaks valget lähitulelaternat;

b) peab kahe rattalisel külghaagisega või külghaagiseta mootorrattal, mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ületab 40 km tunnis, olema lisaks lähitulelaternatele vähemalt üks valge kaugtulelatern;

* Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eeskirjad, mis on lisatud 20. märtsil 1958. aastal Genfis sõlmitud kokkuleppele, milles käsitletakse ratassõidukile ning sellele paigaldatavatele ja/või sellel kasutatavatele seadmetele ja osadele ühtsete tehnonõuete kehtestamist ja nende nõuete alusel väljastatud tunnistuste vastastikust tunnustamist, või

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni üldine tehniline eeskiri, mis on väljatöötatud 25. juunil 1998. aastal sõlmitud kokkuleppe raames, milles käsitletakse ratassõidukile ning sellele paigaldatavatele ja/või sellel kasutatavatele seadmetele ja osadele ühtsete tehnonõuete kehtestamist.

- c) peab kahehatalisel külghaagisega või külghaagiseta mootorrattal, mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ületab 50 km tunnis, olema lisaks lähitulelaternatele üks või kaks valget kaugtulelaternat.
- 21.4 Kaugtulelaternate valgusava välisservad ei tohi ühelgi juhul olla sõiduki külgserva äärmisele punktile lähemal kui lähitulelaternate valgusava välisservad.
22. Eesmine ääretulelatern ja tagumine ääretulelatern
- 22.1 Mootorsõidukil, välja arvatud kahehatalisel külghaagiseta mootorrattal, peab olema ees kaks valget või merevaikkollast eesmist ääretulelaternat.
- 22.2 Igal haagisel peab olema ees kaks valget eesmist ääretulelaternat, kui selle laius on üle 1,60 m.
- 22.3 Kahehatalisel külghaagiseta mootorrattal võib olla ees üks või kaks valget või merevaikkollast eesmist ääretulelaternat.
- 22.4 a) Mootorsõidukil, välja arvatud kahehatalisel külghaagiseta mootorrattal, peab olema taga paarisarv punaseid ääretulelaternaid;
- b) Haagisel peab taga olema paarisarv punaseid tagumisi ääretulelaternaid.
- 22.5 Kahehatalisel külghaagiseta mootorrattal peab olema taga üks või kaks punast tagumist ääretulelaternat.
23. Tagumine registreerimistulelatern
- Mootorsõiduki või haagise taga olev registreerimismärk või number, kui see on olemas, peab olema valgustatud tagumise registreerimistulelaternaga.
24. Eesmine udutulelatern ja tagumine udutulelatern ning valgusava
- 24.1 Mootorsõidukile võib olla paigaldatud üks või kaks valget või valikkollast eesmist udutulelaternat. Need peavad olema paigaldatud sellisel viisil, et nende valgusava ükski punkt ei oleks lähitulelaternate valgusava kõrgeimast punktist ülalpool.
- 24.2 Mootorsõidukil, välja arvatud mootorrattal, ja haagisel peab olema taga üks või kaks punast tagumist udutulelaternat; neid saab sisse lülitada üksnes siis, kui kaugtulelaternad, lähitulelaternad või eesmised udutulelaternad on sisselülitatud.
- 24.3 Mootorrattal võib olla taga üks või kaks punast tagumist udutulelaternat; neid saab sisse lülitada üksnes siis, kui kaugtulelaternad, lähitulelaternad või eesmised udutulelaternad on sisselülitatud.
25. Helkur
- 25.1 Mootorsõidukil, välja arvatud kahehatalisel külghaagiseta mootorrattal, peab taga olema vähemalt kaks punast helkurit, mis ei ole kolmnurkse kujuga.

- 25.2 Haagisel peab olema taga vähemalt kaks punast helkurit. Haagisel, mille kogulaius ei ületa 0,80 m, on siiski lubatud üksnes üks selline helkur, kui haagis on ühendatud kahe rattalise külghaagiseta mootorrattaga.

Need helkurid peavad olema võrdkülgse kolmnurga kujuga, mille üks tipp on üleval ja üks külj horisontaalne. Kolmnurga sisse signaaltuld ei panda.

- 25.3 Üle 6 m pikkusel mootorsõidukil ja haagisel peab olema üks või mitu merevaikkollast külghelkurit. Kõige tagumine külghelkur võib olla punane, kui see on kombineeritud punase tagalaternaga.

- 25.4 Haagisel peab olema ees kaks valget helkurit, mis ei ole kolmnurkse kujuga.

- 25.5 Kahe rattalisel külghaagiseta mootorrattal peab olema taga üks või kaks punast mittekolmnurkset helkurit ja kummalgi küljel võib olla üks või kaks mittekolmnurkset helkurit, ees merevaikkollane ja taga merevaikkollane või punane.

26. Küljeääretulelatern

Üle 6 m pikkusel mootorsõidukil ja üle 6 m pikkusel haagisel (sealhulgas haagise haakesead) peavad olema merevaikkollased küljeääretulelaternad. Kõige tagumine küljeääretulelatern võib olla punane, kui see on kombineeritud punase tagalaternaga.

27. Nähtavusmärgistus

Mootorsõidukil, välja arvatud mootorrattal, ja haagisel võivad külgedel olla valged või kollased nähtavusmärgistused ja taga punased või kollased nähtavusmärgistused. Lisaks võivad haagisel olla ees valged nähtavusmärgistused.

28. Piduritulelatern

- 28.1 Välja arvatud kahe rattalised külghaagisega või külghaagiseta mootorrattad, peab mootorsõidukil, mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ületab 25 km tunnis, ja haagisel olema taga vähemalt kaks punast piduritulelaternat. Sellisel sõidukil võib lisaks olla keskmine kõrge paigutusega piduritulelatern.

- 28.2 Konventsiooniosalised, kes on kooskõlas konventsiooni artikli 54 lõikega 2 teatanud, et nad käsitavad mopeede mootorratastena, võivad vabastada kahe rattalised külghaagisega või külghaagiseta mopeedid sellest kohustusest, kahe rattaline külghaagisega või külghaagiseta mootorrattas peab olema varustatud ühe või kahe punase piduritulelaternaga. Sellisel sõidukil võib lisaks olla keskmine kõrge paigutusega piduritulelatern.

29. Päevatulelatern

- 29.1 Mootorsõidukil, välja arvatud mootorrattal, võib olla kaks valget päevatulelaternat.

- 29.2 Kahe rattalisel külghaagisega või külghaagiseta mootorrattal võib olla üks või kaks valget päevatulelaternat.

Mootorratastel, millele need on paigaldatud, põlevad päevatulelaternad mootori töötades automaatselt. Mootorratastel, millel päevatulelaternaid ei ole, põleb esilatern mootori töötades automaatselt.

30. Suunatulelatern

Mootorsõidukile, välja arvatud mopeedidele, ja haagisele peab olema paigaldatud paarisarv merevaikkollaseid suunatulelaternaid.

31. Tagurdustulelatern

31.1 Mootorsõidukitel, välja arvatud mootorratastel, ja haagistel, mille lubatud täismass on üle 750 kg, peab olema taga üks või kaks valget tagurdustulelaternat. Tagurdustulelaternad põlevad üksnes siis, kui tagasikäik on sisse lülitatud.

31.2 Üle 6 m pikkustele mootorsõidukitele ja haagistele võib külgedele paigaldada kaks täiendavat valget tagurdustulelaternat.

32. Manööverdustulelatern

Mootorsõidukil, välja arvatud külghaagisega või külghaagiseta mootorratastel, võib külgedel olla üks või kaks valget manööverdustulelaternat.

33. Spetsiaalne hoiatuslatern

Spetsiaalsed hoiatuslaternad peavad kiirgama vilkuvat või pöörlevat valgust. Valguse värvus peab vastama konventsiooni artikli 32 lõikele 14.

34. Ohutuled

Mootorsõiduk ja haagis peavad olema ning mootorratas võib olla varustatud ohutuledega.

35. Ülemine ääretulelatern

Üle 1,80 m laiusel mootorsõidukil ja haagisel võivad olla ülemised ääretulelaternad. Sellised laternad on kohustuslikud, kui mootorsõiduki või haagise laius ületab 2,10 m. Kui need laternad on paigaldatud, peab neid olema vähemalt kaks ja need peavad kiirgama valget või merevaikkollast valgust ettepoole ja punast valgust tahapoole.

36. Seisutulelatern

Mootorsõidukil, mille pikkus ei ületa 6 m ja mille laius ei ületa 2 m, võib olla kaks valget eesmist seisutulelaternat ja kaks punast tagumist seisutulelaternat või kummalgi küljel üks seisutulelatern, mis näitab valget valgust ettepoole ja punast valgust tahapoole.

37. Pöördelatern ja kurvivalgustuse funktsioon

- 37.1 Mootorsõidukil, välja arvatud mootorrattal, võivad olla valged pöördelaternad.
- 37.2 Mootorsõidukil võib olla kurvivalgustuse funktsioon, mida saab kasutada koos lähitulelaterna(te)ga lisavalgusallikat või valgusallikaid või täiendavat valgustusseadet või valgustusseadmeid aktiveerides või lähitulelaterna(te) pööramisega sõiduki kummalgi küljel.

Kaherattaliste mootorrataste puhul võib sõiduki kummalgi küljel asuvat kurvivalgustuse saamiseks kasutatavat lisavalgusallikat või valgusallikaid või täiendavat valgustusseadet või valgustusseadmeid automaatselt sisse ja välja lülitada üksnes sõiduki kaldenurga alusel.

38. Väline ukse avamisel süttiv latern

Mootorsõidukile võib olla paigaldatud väline ukse avamisel süttiv latern

39. Mitmeid tulede/signaalide/seadmete kategooriaid puudutavad sätted

- 39.1 Ükski latern peale suunatulelaternate, ohutulede, hädapidurdustulena kasutatavate piduritulelaternate ja spetsiaalsete hoiatuslaternate ei tohi tekitada vilkuvat või pöörlevat valgust. Küljeääretulelaternad võivad vilkuda suunatulelaternatega samal ajal.

- 39.2 Mootorsõidukitel, mille kolm ratast on asetatud sümmeetriliselt sõiduki pikisuunalise mediaantasapinna suhtes ja mida käsitatakse mootorratastena konventsiooni artikli 1 punkti n kohaselt, peavad olema eespool punktides 21.1, 21.2, 22.1, punkti 22.4 alapunktis a, punktides 25.1 ja 28.1 ettenähtud seadmed. Elektrisõidukil, mille laius ei ületa 1,30 m ja mille maksimaalne lubatud valmistajakiirus ei ületa 40 km tunnis, on piisav üks kaugtulelatern ja üks lähitulelatern.

- 39.3 Kõikide mootorsõidukite (sealhulgas mootorrattad) ja kõikide mootorsõidukist ja ühest või mitmest haagisest koosnevate autorongide elektriühendused on sellised, et kaugtulelaternaid, lähitulelaternaid ja eesmisi udutulelaternaid saab sisse lülitada üksnes koos eesmist ja tagumiste ääretulelaternatega, ülemiste ääretulelaternatega, kui need on olemas, küljeääretulelaternatega, kui need on olemas, ja tagumise registreerimismärgitulelaternaga.

See säte ei kehti siiski kaugtulelaternate või lähitulelaternate suhtes, kui neid kasutatakse konventsiooni artikli 32 lõikes 3 osutatud valgussignaali andmiseks.

- 39.4 Ilma et see piiraks kaherattalistele külghaagiseta mootorratastele ettenähtud laternaid ja seadmeid puudutavaid sätteid, peab kaherattalisele mootorrattale kinnitatud külghaagisel olema ees valge või merevaikkollane eesmine ääretulelatern ning taga punane tagumine ääretulelatern ja punane helkur. Elektriühendused peavad olema sellised, et külghaagise eesmine ääretulelatern ja tagumine ääretulelatern lülitatakse sisse samal ajal kui mootorratta tagumine ääretulelatern.

Eespool toodud II peatüki (Sõiduki valgustus ja valgussignaalseadmed) punktide 19–39.4 uus tekst asendab täielikult kustutatud II peatüki (Sõiduki valgustus ja valgussignaalseadmed) punktid 19–45.

III peatükk

Muud nõuded

Tahavaatepeegel ja muud kaudse nähtavuse seadmed

47. Mootorsõidukil peab olema üks või mitu ~~tahavaatepeeglit~~; **seadet, nagu tahavaatepeeglid**, ~~peeglite arv, mõõtmed ja paigutus peab võimaldama~~ mis peavad võimaldama juhil näha liiklust tema sõiduki taga.

Eespool toodud muudatuste tulemusel sõnastatakse lisa 5 III peatüki D osa (Muud nõuded) punktid 47 järgmiselt:

47. Mootorsõidukil peab olema üks või mitu seadet, nagu tahavaatepeeglid, mis peavad võimaldama juhil näha liiklust tema sõiduki taga.

IV peatükk

Erandid

60. Konventsiooniosalised võivad riigisiselt teha erandeid käesoleva lisa sätetest järgmise puhul:

a) mootorsõidukid ja haagised, ~~mis oma konstruktsiooni tõttu ei saa ületada kiirust 30 km (19 miili) tunnis tasasel teel, mille kiirus on mille maksimaalne valmistajakiirus ei ületa 30 km (19 miili) tunnis või mille maksimaalne lubatud kiirus on~~ riigisiseste õigusaktidega piiratud 30 km tunnis;

b) invasõidukid, st väikesed mootorsõidukid, mis on spetsiaalselt projekteeritud ja ehitatud – ja mitte ainult kohandatud — kasutamiseks ~~mõne füüsilise puudega inimese poolt ja mida tavaliselt kasutab ainult see inimene~~ liikumispuudega isikutele;

ce) sõidukid, mis on kohandatud kasutamiseks ~~puuetega isikute poolt~~ liikumispuudega isikutele;

de) sõidukid, mida kasutatakse eksperimentideks, mille eesmärk on pidada sammu tehnika arenguga ja parandada liiklusohutust;

ed) erivormi või -liiki sõidukid või mida kasutatakse konkreetsetel eesmärkidel eritingimustes, **näiteks lumesahad**;

61. Konventsiooniosalised võivad samuti teha erandeid käesolevast lisast sõidukite puhul, mida nad registreerivad ja mis võivad siseneda rahvusvahelisse liiklusesse:

a) ~~lubades mootorsõidukite ja haagiste eesmistel ääretulelaternatel merevaikkollase kasutamist;~~

ab) eriotstarbeliste sõidukite laternate asendi puhul, kui laterna väliskuju on selline, et selle puhul ei ole võimalik nimetatud sätet järgida ilma kergesti kahjustatavaid või

ärarebitavaid paigaldusvahendeid kasutamata;

be) pikki koormaid (puutüvesid, torusid jne) vedavate haagiste puhul, mis ei ole liikumisel vedukiga ühendatud, vaid lihtsalt koormaga selle külge kinnitatud;

cd) lubades valge valguse kiirgumist tahapoole ja punase valguse kiirgumist ettepoole järgmistel seadmetel:

- alarmsõidukite ~~vilkuvate tulede~~ **spetsiaalsed hoiatuslaternad pöörlemine**;
- erandlike koormate fikseeritud laternad;
- küljeääretulelaternad ja helkurid;
- valgustatud märgid katusel;

~~e) lubades pöörlevate või vilkuvate laternate sinise valguse ettepoole ja tahapoole kiirgumist;~~

df) lubades erikujulise või -liigilise või eriotstarbel ja eritingimustes kasutatava sõiduki küljel punaseid valgustpeegeldavaid või fluorestseeruvaid ja valgeid valgustpeegeldavaid ribasid;

eg) lubades tagumiste registreerimismärkide numbritelt või tähtedelt või taustalt, tunnusmärkidelt või muudelt riigisiseste õigusaktidega nõutud tunnusmärkidelt peegelduva valge või värvilise valguse kiirgumist tahapoole;

~~h) lubades punase kasutamist kõige tagumistel küljehelkuritel ja küljeääretulelaternatel.~~

fh) lubades valgete nähtavusmärgistuste paigaldamist mootorsõidukite ja haagiste taha.

Eespool toodud muudatuste tulemusel sõnastatakse lisa 5 IV peatüki (Erandid) punktid 60 ja 61 järgmiselt:

60. Konventsiooniosalised võivad riigisiselt teha erandeid käesoleva lisa sätetest järgmise puhul:

- a) mootorsõidukid ja haagised, mille maksimaalne valmistajakiirus ei ületa 30 km (19 miili) tunnis või mille maksimaalne lubatud kiirus on riigisiseste õigusaktidega piiratud 30 km tunnis;
- b) invasõidukid, st väikesed mootorsõidukid, mis on spetsiaalselt projekteeritud ja ehitatud – ja mitte kohandatud – kasutamiseks liikumispuudega isikutele;
- c) sõidukid, mis on kohandatud kasutamiseks liikumispuudega isikutele;
- d) sõidukid, mida kasutatakse eksperimentideks, mille eesmärk on pidada sammu tehnika arenguga ja parandada liiklusohutust;
- e) erivormi või -liiki sõidukid või mida kasutatakse konkreetsetel eesmärkidel

eritingimustes, näiteks lumesahad;

61. Konventsiooniosalised võivad samuti teha erandeid käesolevast lisast sõidukite puhul, mida nad registreerivad ja mis võivad siseneda rahvusvahelisse liiklusesse:

- a) eriotstarbeliste sõidukite laternate asendi puhul, kui laterna väliskuju on selline, et selle puhul ei ole võimalik nimetatud sätet järgida ilma kergesti kahjustatavaid või ärarebitavaid paigaldusvahendeid kasutamata;
- b) pikki koormaid (puutüvesid, torusid jne) vedavate haagiste puhul, mis ei ole liikumisel vedukiga ühendatud, vaid lihtsalt koormaga selle külge kinnitatud;
- c) lubades valge valguse kiirgumist tahapoole ja punase valguse kiirgumist ettepoole järgmistel seadmetel:
 - alarmsõidukite spetsiaalsed hoiatuslaternad;
 - erandlike koormate fikseeritud laternad;
 - küljeääretulelaternad ja helkurid;
 - valgustatud märgid katusel;
- d) lubades erikujulise või -liigilise või eriotstarbel ja eritingimustes kasutatava sõiduki küljel punaseid valgustpeegeldavaid või fluorestseeruvaid ja valgeid valgustpeegeldavaid ribasid;
- e) lubades tagumiste registreerimismärkide numbritelt või tähtedelt või taustalt, tunnusmärkidelt või muudelt riigisiseste õigusaktidega nõutud tunnusmärkidelt peegelduva valge või värvilise valguse kiirgumist tahapoole;
- f) lubades valgete nähtavusmärgistuste paigaldamist mootorsõidukite ja haagiste taha.

Liide

VÄRVIFILTRITE MÄÄRATLUS KÄESOLEVAS LISAS OSUTATUD VÄRVITOONIDE SAAMISEKS (VÄRVUSKOORDINAADID)

Punane	piirväärtus kollase poole	$y \leq 0,335$
	piirväärtus purpurse poole [†]	$z \leq 0,008$
Valge	piirväärtus sinise poole	$x \geq 0,310$
	piirväärtus kollase poole	$x \leq 0,500$
	piirväärtus rohelise poole	$y \leq 0,150 + 0,640x$
	piirväärtus rohelise poole	$y \leq 0,440$
	piirväärtus purpurse poole	$y \geq 0,050 + 0,750x$
	piirväärtus punase poole	$y \geq 0,382$
Merevaikkollane ²	piirväärtus kollase poole [†]	$y \leq 0,429$
	piirväärtus punase poole [†]	$y \geq 0,398$
	piirväärtus valge poole [†]	$z \leq 0,007$
Valikkollane ³	piirväärtus punase poole [†]	$y \geq 0,138 + 0,580x$
	piirväärtus rohelise poole [†]	$y \leq 1,29x - 0,100$
	piirväärtus valge poole [†]	$y \geq -x + 0,966$

Sinine	piirväärtus spektraalväärtuse poole ¹	$y \leq -x + 0,992$
	piirväärtus rohelise poole	$y = 0,065 + 0,805x$
	piirväärtus valge poole	$y = 0,400 - x$
	piirväärtus purpurse poole	$x = 0,133 + 0,600y$

Filtrite kolorimeetriliste näitajate kontrollimisel kasutatakse valge valguse allikat värvustemperatuuril 2854° K (vastab Rahvusvahelise Valgustuskomisjoni (CIE) valgusliigile A).

¹ Nendel juhtudel on kasutusele võetud piirväärtused, mis erinevad CIE soovitatud piirväärtustest, kuna pinge laternate klemmidel, millega tuled on paigaldatud, erineb oluliselt.

² Kehtiv mootorsõiduki märkide värvitooni suhtes, mida senini nimetati üldiselt „oranžiks“ või kollakas-oranžiks. Vastab CIE valguskolmnurga „kollase“ ala konkreetsele osale.

³ Kehtib ainult lähi- ja kaugtuledele. Konkreetset udutulelaternate korral loetakse värvi puhtustegur rahuldavaks, kui puhtustegur ei ole väiksem kui 0,820, piirväärtus valge poole $y \geq -x + 0,966$, olles sellisel juhul $y \geq -x + 0,940$ ja $y = 0,440$.

Lisa 5 eespool olev liide kustutatakse.